

ahelyett áruláson
 csorbul vitézi kedve
 pedig ki tudja meddig
 suthet a hűlő nap ránk
 sötétedés előtt még
 egymásra találhatnánk

Stephen Crane

A KÉK HOTEL

Molnár Miklós fordítása

1

A Fort Romper-i Palota Szálló világoskékre volt festve, olyasfélére, mint egy gémfajtának a lába, s ettől a madár bármilyen háttér előtt szembeotlik. A Palota Szálló is örökösen üvöltött és harsogott, és a kápráztató nebraskai téli tájképet szurke, posványos némaságra kárhóztatta. Magányosan állt a prérin, és ha hullt a hó, nem látszott oda a kétszáz yardnyira fekvő városka. Ám ha az utas leszállt a vasútállomáson, mindenképpen el kellett haladnia a Palota Szálló mentén, mielőtt elérhette azt az alacsony, deszkaburkolatú házcsoportot, amelyből Fort Romper áll; arról pedig szó sem lehetett, hogy utasunk elmenjen a Palota Szálló mellett anélkül, hogy szemügyre venné. A tulajdonos, Pat Scully, a stratégia mesterének bizonyult a festék kiválasztásában. Nem csoda hát, hogy tiszta napokon, mikor a nagy transzkontinentális gyorsvonatok, hosszú sor ingó-bingó pullmankocsi, áthúztak Fort Romperen, az utasokat lenyűgözte a látvány, és a színeknek azok az ínyencei, akik jól ismerik Kelet barnásvöröseit és a sötétzöldnek különféle alosztályait, egyetlen nevetésbe sűrítették szégyenkezésüket, szánalmukat és rémületüket. De a prérivároska lakóinak és mindazoknak a szemében, akik általában idevetődtek, Pat Scully remekelt. Ennél pompázatosabb, ragyogóbb színt álmukban sem láthattak a Romperen naponta áthompolygó felekezetek, osztályok, önösségek.

Mintha a kék hotel látványa nem volna már magában is eléggé csábító, Scully reggel és este rendszeresen kijárt a Romperben időző vonatokhoz, hogy levegye lábukról mindazokat, akiket csak utazótáskával a kezükben integetni lát.

Egy reggel is, midőn hólepte mozdony vonszolta be az állomásra hosszú sor tehervagonját meg az egy szem személykocsit, Scully csodás módon három palimadarat fogott egyszerre. Egyikük, remegős, ugráló tekintetű svéd, nagy, fényes, olcsó bőröndöt cipelt, másikuk, magas, napcserzette cowboy, egy farmra iparkodott a Dakota-vonal közelében, harmadikuk apró, hallgatag emberke volt keletről, ámbár se a külleméről, se a kiejtéséről nem ritt le, hogy odavalósi. Scully a szó szoros értelmében foglyul ejtette őket. Oly élénk, vidám és megnyerő volt, hogy mindhárman úgy érezhet-

ték: a brutalitás netovábbja lenne, ha menekülni próbálnának. Végigcsoszogtak a reccsogó deszkajárdán Scully, a buzgó kis ír nyomában. Súlyos prémsapkát viselt, kissé oldalra billentve. Két vörös füle úgy meredt ki alóla, mint két bádoglepocska.

Végül Scully – minden részletet aprólékosan kidolgozva – lármás vendégmarasztalással bevezette őket a kék hotel főbejáratán. Kis helyiségbe jutottak. Úgy tetszett, csupán a hatalmas kályhának szolgál templomul, amely középütt duruzsolt isteni hévvel. Külsejének egyes pontjain átizzott a vas, és sárgásan fénylett a hőtől. A kályha mellett Johnny, Scully fia kivágós kvintet játszott egy öreg farmerral, kinek szakállában a szürke a vörhenyesszőkével keveredett. Javában civakodtak. Az öreg farmer sűrűn a fűrészporos láda felé fordult, amely a kályha mögött állt a toméntelen bagólétől barnán, és ingerülten beleköpdösött. Aradó szavaival Scully elsöpörte a kártyapartit, és fiát az újonnan érkezettek csomagjainak egy részével fölnoszogatta az emeletre. Ő pedig a világ leghidegebb vizével megtöltött három mosdótálhoz vezette vendégeit. A cowboyt és a keletről jött embert tűzvörösre égette a víz; ahogy mosdottak, bőrükön már-már fénymáz képződött. Ám a svéd nagy óvatosan és remegve csak ujjait mártotta meg a vízben. A vak is láthatta, hogy az apró ceremóniáknak ez a füzére arra szolgál, hogy meggyőzze a három utast Scully határtalan jóindulatáról. Lám, nagy kegyekben részesítette őket. Úgy látszott, emberbaráti ihletének engedelmeskedik, amint egymás után odaadja nekik a törülközőt.

Ezek után bementek az első szobába, letelepedtek a kályha köré, és Scullyt hallgatták, amint fontoskodó szóáradatát a lányaira üríti; éppen a délebédet készítették. Az utasok azoknak a világlátott férfiaknak a némaságával szemlélődtek, akik idegenek között óvatosan közlekednek. Az öreg farmer azonban, ahogy mozdulatlanul és lebírhatalatlanul ült székében a kályha legmelegebb fertályánál, gyakran elfordította arcát a fűrészporos ládatól, és csillogó közhelyeket eregetett az idegenek felé. Rendre rövid, de velős válaszokat kapott hol a cowboytól, hol a keleti emberkétől. A svéd meg se mukkant. Szemmel láthatólag azzal volt elfoglalva, hogy lopva szemügyre vegye a szobában lévőket. Minden jel szerint valami ostoba gyanakvás élt benne, s már-már mániává fajult. Szörnyű ijedségen eshetett át.

Később az ebédnél ejtett néhány szót, kizárólag Scullyhoz szólva. Kéretlenül előadta, hogy New Yorkból jön, ott dolgozott tíz évig szabóként. Úgy látszik, Scullyt elbűvölték a hallottak, mert ő meg azt tette kozhírré, hogy tizennégy éve él Romperben. A svéd a termésről és a munkabékekről érdeklődött. Láthatóan ügyet sem vetett Scully bő lére eresztett válaszaira. Szeme továbbra is a jelenlévőket pásztázta.

Végül is nevetve-kacsintva azt mondta, hogy ezek a nyugati települések igen veszélyesek lehetnek; e kijelentés után előrenyújtotta lábát az asztal alatt, oldalra billentette a fejét, és ismét hangos nevetésre fakadt. Ez a kis jelenet nyilvánvalóan semmit sem jelentett a többieknek. Csak nézték a svédet, hüledezve, némán.

Ahogy a férfiak nehézkesen átvonultak az utcai szobába, örvénylő hóföregteg látványa táruult eléjük két kis ablakon túlról. A hatalmas karú szél hasztalanul kapadozott erőteljesen körbe-körbe, hogy ölelésébe vonja a szállongó hópihéket. Egy kapufélfa állt földbe gyökerezetten e tékozló őrjögés közepében, ősz hajú, hallgatag ember módjára. Scully szívélyesen bejelentette, hogy hóvihar kerekedett. A kék hotel vendégei

pipára gyújtottak, és a lusta férfúi meglepedettség morgásaival vették tudomásul a hírt. Nincs oly szigete az óceánnak, mely fogható volna ehhez a kis szobához, közepén a duruzsoló kályhával. Johnny, Scully fia, olyan hangon, mely ékesen elárulta saját játékosai képességeiről táplált véleményét, kihívta a szürke-rőt szakállú oreg farmert egy parti kivágós kvintre. A farmer megvető, keserűen gúnyos ajkbiggyesztéssel kötélnck állt. A kályha tövébe telepedtek, és összedugták térdüket egy széles deszkalap alatt. A cowboy meg a keleti ember érdeklődéssel figyelte a játékot. A svéd az ablaknál kornyadozott, csak arcborén tünedeztek föl valami megmagyarázhatatlan felindultság jelei.

Johnny meg a szürke szakállú játékaának újabb vita vetett véget. Az öreg fölállt, és heves gúnyval mérte végig ellenfelét. Lassan begombolta a kabátját, és hihetetlen méltósággal kimasírozott a szobából. A svéd belerohentett a többiek tapintatos hallgatásába. Valahogy gyerekesen szolt ez a röhentés. A többiek hovatovább kezdtek ferde szemmel méregetni, mintha szeretnék kiszedni belőle, mi is a baja tulajdonképpen.

Joviális hangulatban új kártyaparti kezdődött. A cowboy ajánlkozott Johnny partneréül, majd mindnyájan a svéd felé fordultak, hogy megkérjék: szálljon be ő is, a keleti ember társaként. Néhány kérdést tett föl a játékról, és mikor rájött, hogy igen sok néven ismeretes, és hogy ő ezt már játszotta, de akkor másként hívták, elfogadta a meghívást. Idegesen a többiekhez lépdelt, mintha támadástól tartana. Végtere is helyet foglalt, egyik arcról a másikra bámult, és metszőn nevetett. Nevetése olyan furán szolt, hogy a keleti ember fölkapta a fejét, a cowboy meg csak ült csöndesen, és tátott szájjal figyelt. Johnnynak is megállt a keze a levegőben, mozdulatlan ujjai közt a kártyával.

Rövid csönd támadt ezután. Majd Johnny megszólalt: – Hát akkor lássunk neki. Rajta! – Előrébb húzták széküket, míg térdük össze nem ért a deszkatábla alatt. Játsszani kezdtek, és úgy belemerültek, hogy meg is feledkeztek a svéd furá viselkedéséről.

Kiderült, hogy a cowboy vérbeli „asztaldöngető”. Valahányszor nála voltak az ütőlapok, rendkívüli erővel döngette le őket egymás után a hevenyészett asztalra. Ahogy elvitte az ütéseket, arca merészségtől és büszkeségtől fénylett, s ellenfelei szívében borzongást és megbotránkozást keltett. Ahol asztaldöngető van a kártyások között, a játék elkerülhetetlenül hevessé fajul. A keleti ember és a svéd keserves képeket vágtak, valahányszor a cowboy mennydorogve kivagdosta ászait és királyait, de Johnnynak csillogott a szeme a gyönyörűségtől, és egyre csak kuncogott.

Úgy belefeledkeztek a játékba, hogy észre se vették a svéd furcsa megnyilvánulásait. Teljes figyelmüket a játéknak szentelték. Aztán, mikor osztás közben egy pillanatra elcsitultak, a svéd hirtelen Johnny felé fordult: – Lefogadom, hogy jó pár embert megöltek már ebben a szobában. – A többieknek leesett az álluk. Csak bámulták.

– Mi a fenéről beszél maga? – kérdezte Johnny.

A svéd ismét hallatta lármás nevetését, ami tele volt színlelt bátorsággal és kihívással. – Ó, nagyon is jól tudja azt maga, mire gondolok – felelte.

– Hazuglári legyen, ha tudom! – tiltakozott Johnny. A kártyakeverés abbamaradt, mindenki a svédre meredt. Johnny nyilván úgy vélte, öneki, a tulajdonos fiának nem szabad kertelnie. – Mire akar kilyukadni, jóember? – kérdezte. A svéd rákacsintott. Merő ravaszág volt a kacsintása. Ujjai megremegettek a tábla szélén. – Ó, maga talán azt képzeli, hogy nem ismerem a dörgést. Azt képzeli talán, hogy zöldfülű vagyok?

– Semmit nem képzelek én magáról – válaszolta Johnny. – A nyavalyát érdekli, hogy

mit ismer, mit nem. Csak annyit mondok magának, nem értem, mire akar kilyukadni. Soha senkit meg nem gyilkoltak ebben a szobában.

Megszólalt ekkor a cowboy is, aki eddig le se vette tekintetét a svédről: – Mi baja az úrnak?

Látszott, hogy a svéd rettentően fenyegetve érzi magát. Didergett, a szája sarka el-
fehéredett. Könnyörgő pillantást vetett a keleti emberke felé. Ezekben a pillanatokban
megpróbált színlelt bátorságba burkolózni. – Állítólag nem értik, mire akarok kilyu-
kadni – jegyezte meg gúnyosan a keleti emberkének.

Az csak hosszas, óvatos tünődés után válaszolt. – Nem értem magát – mondta egy-
kedvűen.

A svéd legyintett, ezzel akarta kifejezni, hogy az egyetlen olyan társ is cserbenhagy-
ta, akitől együttérzést, netán segítséget remélt. – O, látom én, hogy mind ellenem van-
nak. Látom én...

A cowboy megdermedt. – Hé! – kiáltotta, és dühödten levágta a paklit. – Hé, miben
töri a fejét, he?

A svéd oly fürgén szökkent talpra, mintha kígyót vett volna észre a padlón. – Nem
akarok verekedni! – üvöltötte. – Nem akarok verekedni!

A cowboy hanyagul és szándékos lustán előrenyújtotta a lábát. Keze a zsebében. –
A fene akar magával verekedni.

A svéd sietve a szoba egyik sarka felé hátrált. Kezét védekezőn a mellkasa elé emelte,
de jól látszott, hogy csak erőszakkal bírja legyűrni félmélt. – Uraim – mondta resz-
ketegen –, attól tartok, megölnek, mielőtt elhagyhatnám a házat! Attól tartok, megöl-
nek, mielőtt elhagyhatnám a házat! – Szemében haldoklóhattyú-tekintet. Az ablakon
át a szurkületi félhomálytól kékre színeződött a hó. Bele-belekapott a házba a szél, és
valami szabadon lengő tárgy időközönként nekiütődött a deszkafalaknak – kopogtató
szellem gyanánt.

Kinyílt az ajtó, Scully lépett be. A meglepetéstől foldbe gyökerezett a lába, midőn
látta, milyen tragikus átalakulás játszódott le a svédben. Aztán megszólalt: – Mi törté-
nik itt?

A svéd késlekedés nélkül rávágta: – Ezek itt meg akarnak ölni engem!

– Megölni? – rikkantotta Scully. – Meg akarják ölni! Mit beszél?

A svéd márúrszerű kézmozdulattal felelt.

Scully elkomorultan fordult a fia felé: – Mi folyik itt, Johnny?

Elborult a fiú tekintete. – Cebedjek meg, ha tudom – felelte. – Gőzöm sincs, mi ez
az örület. – Keverni kezdte a lapokat, dühös csattogással nyomkodta őket egymásba.
– Azt állítja, jó csomóan megölődtek ebben a szobában... valami effélét állít. Meg azt
mondja, hogy őt is meg fogják itt ölni. Nem tudom, mi baja. Meg van hibbanva, csak-
ugyan.

Scully ekkor a cowboy felé fordult magyarázatért, de az csak vállat vont.

– Meg akarják ölni? – szolt Scully újra a svédhez. – Meg akarják ölni? Ember, ma-
gának elment az esze.

– O, tudom én – tört ki a svédből. – Tudom én, mi fog történni. Igen, örült vagyok...
igen. Igen, persze, örült vagyok... igen. De egyet tudok... – A szenvedéstől és a rette-
géstől izzadságcseppek verték ki az arcát. – Tudom, hogy élve nem jutok ki innét.

A cowboy mélyet lélegzett, mintha esze a folbomlás végső stádiumába ért volna. –
Megáll az eszem! – suttogta maga elé.

Scully sarkon penderült, és a fiára meredt. – Te belekötöttél ebbe az emberbe!

Johnny hangját a panasz súlya tette nyomatékossá. – Isten bizony, semmit se ártottam neki.

A svéd közbevágott: – Uraim, ne zavartassák magukat. El fogom hagyni ezt a házat. Elmegyek, mert... – drámaian vádló tekintettel mérte végig őket – ...mert nem akarom, hogy megöljenek.

Scully felbőszülten a fiára támadt: – Megmondod végre, hogy mi történt, te sátánfajzat? Mi történt hát? Beszélj!

– A kutya mindenségit! – kiáltotta Johnny elkeseredetten. – Nem mondtam, hogy nem tudom? Ó... ő azt mondja, hogy meg akarjuk ölni, ez az egész. Nem tudom, mi lelte.

A svéd megint csak ezt hajtogatta: – Ne izgassa magát, Mr. Scully, ne izgassa magát. Itt fogom hagyni ezt a házat. Elmegyek, mert nem akarom, hogy megöljenek. Igen, persze, örült vagyok... igen. De egyet tudok! El fogok menni. Itt hagyom ezt a házat. Ne izgassa magát, Mr. Scully, ne izgassa magát. Elmegyek.

– Nem fog elmenni – mondta Scully. – Nem fog elmenni, míg végére nem jártam ennek a dolognak. Ha bárki belekötött magába, annak velem gyűlik meg a baja. Ez az én házam. Ön az én födelem alatt van, és nem fogom megengedni, hogy nálam békés emberekbe belekössenek. – Fenyegető tekintetét végighordozta Johnnyyn, a cowboyon és a keleti emberen.

– Ne izgassa magát, Mr. Scully, ne izgassa magát. Elmegyek. Nem akarom, hogy megöljenek. – A svéd a lépcsőre nyíló ajtó felé indult. Nyilván tüstént le akarta hozni a poggyászát.

– Nem és nem! – kiáltotta Scully ellenmondást nem tűrően. De a fehér arcú svéd elosont mellette, és eltűnt. – Nna – mondta Scully zordan –, mit jelentsen ez?

Johnny és a cowboy egyszerre kiáltották: – De hisz semmit se ártottunk neki!

Scully tekintete fagyos maradt. – Csakugyan? Semmit sem? – kérdezte.

Johnny elkeseredett káromkodásra fakadt. – Hát ez a legrohadtabb disznó, akit életemben láttam. Az égadta világon semmit se csináltunk, csak ültünk itt, és vertük a blattot, ő meg..

Apja hirtelen megszólította a keleti emberkét. – Mr. Blanc – kérdezte –, mit csináltak ezek a fiúk?

A keleti emberke ezt megint jól megrágta magában. – Semmi rosszat nem vettem észre – bökte ki végül vontatottan.

Scully fölönvitt. – Mit jelentsen ez? – Vadul a fiára meredt. – Meglásd, eltángállak, fiacskám.

Johnny dühöngött. – De hát mit követtem el? – rivallt apjára.

3

– Úgy látszik, mind megkukulatok – mondta végül Scully a fiának, a cowboynek és a keleti emberkének; gúnyos mondatát bevégezvén, kiment a szobából.

Főnt a svéd sebesen húzogatta jókora kofferjének szíjait. Félíg háttal álltában zajt hallott az ajtó felől: megpördült hirtelen, felugrott, és hangosan felkiáltott. Scully ráncos képe dcrengett föl félelmesen a kezében cipelt kis lámpa fényében. A fölfelé patkzó sárga fény csak a legjellemzőbb vonásait világította meg, a szemét például rejtélyes árnyékban hagyta. Akár egy gyilkos.

– Ember! Ember! – kiáltotta. – Meghibbant?

– Ó, nem! Ó, nem! – felelte a másik. – Azért nem ejtettek ám mindenkit a feje lágyára! Ért engem?

Egy pillanatra megálltak, és egymásra meredtek. A svéd halálsápadt arcán két karmazsinvörös folt: oly élesen látszottak, mintha oda lennének festve. Scully az asztalra helyezte a lámpát, és az ágy szélére ereszkedett. Tünődve megszólalt: – A nemjóját! Ilyesmiről soha életemben nem hallottam még. Megáll az eszem. Ha belegebedek, se bírok rájönni, hogy vehette fejébe ezt a badarságot. – Hirtelen föltekintett, és megkérdezte: – Csakugyan azt képzelte, hogy meg akarják olni?

A svéd oly behatóan fürkészte az öreget, mintha bele akarna látni az agyába. – Csakugyan – bökte ki végül. Nyilván gyanította, hogy válasza indulatkitörést szíthat. Ahogy meghúzott egy hevedert, egész karja beleremegett, a könyöke meg zizegett, mint a nyárfalevél.

Scully nyomatékosan lesújtott öklével az ágy lábtámaszára. – Hát azt tudja-e, jóember, hogy jövő tavaszra villamosvonal fog járni a mi kis városunkban?

– Villamosvonal! – ismételte a svéd bugyután.

– Sőt – tette hozzá Scully – új vasútvonalat építenek Kacsakéztől mihozzánkig. Nem is szólva a négy templomról meg az iskola hatalmas téglapavilonjáról. Aztán itt van a gyár is. Meglátja, nem kell két év, és Romperből metropolisz lesz.

Poggyászának előkészítését befejezván, a svéd fölegyenesedett. – Mr. Scully – durálta neki magát hirtelen –, mennyivel tartozok?

– Semmivel se tartozik – mondta az öreg dühösen.

– De igen – vágott vissza a svéd. Előhúzott a zsebéből hetvenöt centet, és felajánlotta Scullynak, de az öreg az ujjai pattintásával fejezte ki kevély visszautasítását. Hogy, hogy nem, mégis mindketten furamód a svéd tenyerén heverő három pénzdarabra meregették a szemüket.

– Nem kell a pénze – mondta Scully végül. – Azok után, amik itt történtek. – Úgy látszott, felötlik benne valami. – Erre! – kiáltotta, fölkapta a lámpát, és az ajtó felé indult. – Erre! Jöjjon velem egy percre.

– Nem – mondta a svéd ellenállhatatlan riadalomban.

– Dehogynem – nógatta az öreg. – Jöjjon! Jöjjon velem, átmegyünk a hallon, a szobámba... mutatni akarok magának egy képet.

A svéd minden bizonytal arra a következtetésre jutott, hogy ütött az utolsó órája. Álla leesett, előtűnő fogsora akár egy halotté. Végül mégis követte Scullyt a folyosón, de a béklyóba vertek járásával.

Scully magasan fölvilágított szobájának falára. Előtűnt egy kislány nevenséges fotográfiája. Cifra díszítésű korlátnak támaszkodott, és siralmasan festett a csikófrizurájával. Alakja nem kecsesebb a gereblyénél, ráadásul még ólomszínű is volt. – Na, ez az – gügyögte Scully –, annak a kislánynak a képe, amelyik meghalt. Carrie volt a neve. A világon senkinek sincs olyan gyönyörű haja, mint neki volt! Mennyire szerettem...!

Ahogy megfordult, látta, hogy a svéd egyáltalán nem néz a képre, hanem a Scully mögötti homályos teret fürkészi árgus szemmel.

– Ide nézzen hát, ember! – kiáltotta Scully nyájasan. – Ez az én halott kislányom fotográfiája. Carrie volt a neve. Ez meg itt a legidősebb fiam, Michael képe. Ő ügyvéd Lincolnban, és csuda jól megy a sora. Kitanítottam a fiút, és nem láttam kárát. Nagyon derék gyerek. Nézze csak meg! Hát nem ér meg minden pénzt, hogy tiszteletnek és

megbecsülésnek örvendő úriember ott Lincolnban? Tiszteletnek és megbecsülésnek örvendő úriember – szögezte le Scully széles karmozdulattal, és jovialisan hátra vágta a svédet.

A svéd bágyadtan elmosolyodott.

– Nicsak – mondta az öreg –, van itt még valami. – Hirtelen a padlóra ereszkedett, és fejét az ágy alá dugta. A svéd továbbra is hallotta fojtott hangját. – A párnám alatt tartanám, ha nem volna ez a Johnny gyerek. Na meg az asszony... Hol van hát? Sose teszem kétszer ugyanoda. Na, gyerünk csak elő!

Esetlenül kimászott az ágy alól, és kiráncigált egy összegöngyölített ódon kabátot. – Megvagy – dűnnyogte. A padlón térdelve kigöngyölte a kabátot, és a legközepéből öblös, sárgásbarna whiskysüveget húzott elő.

Első hadmozdulatként feltartotta a fénybe. Láthatóan megnyugodott, hogy senki sem babrálta, aztán nagyilelkű mozdulattal a svéd felé nyújtotta.

A remegő térdű svéd már-már nyakon ragadta az erőforrást, ám hirtelen elrántotta kezét, és rettegve meredt Scullyra.

– Igyék! – biztatta az öreg gyöngéden. Talpra állt, és szembenézett a svédde.

Csönd volt. Scully megint megszólalt: – Igyék!

A svéd vadul felnevetett. Megragadta a palackot, a szájához illesztette, és miközben groteszkül az üveg szája köré csücsörítette az ajkát, és járt a gigája, gyülőlettől égő tekintetét le nem vette volna az öregember arcáról.

4

Scully távozása után a három férfi, kártyázódeszkával a térdén, hosszú ideig nem törte meg a döbrent csendességet. Aztán Johnny megszólalt: – Ilyen rohadt svédet én még nem láttam.

– Nem svéd ez – húzta el szája szélét a cowboy.

– Hát akkor mi a fene? – kiáltotta Johnny. – Mi a fene akkor?

– Szerintem – mondta a cowboy megfontoltan – ez valami fránya germán. – Tiszteletre méltó szokás volt ezen a vidéken mindenkit svédnek tartani, akinek világos a haja, és nehezen forog a nyelve. Következésképpen a cowboy elképzelése nem nélkülözte a merészséget. – Igen, uram – ismételte. – Szerintem valami germán a fickó.

– Mindenesetre azt állítja magáról, hogy svéd – motyogta Johnny rosszkedvűen. A keleti ember felé fordult: – Magának mi a véleménye, Mr. Blanc?

– Ó, nem is tudom – felelte a keleti ember.

– Mondja, maga szerint mi ütött belé? – kérdezte a cowboy.

– Hát elkapta a félsz. – A keleti emberke nekivergette pipáját a kályha szélének. –

Majd kitöri a nyavalya.

– De mitől? – kiáltotta Johnny meg a cowboy egyszerre.

A keleti emberke jól megrágta a válaszát.

– Mitől? – kérdezték újra a többiek.

– Ó, azt nem tudom, de szerintem ez az ember rengeteg piff-puff-regényt összeolvasott, és most azt hiszi, belecsöppent a legközepébe... bele a durr-durrba meg mifehébe.

– Na de – vetette közbe a cowboy mély fölháborodással – ez itt se nem Wyoming, se nem izé... Ez Nebraska.

– Az hát – füzte hozzá Johnny. – Mért nem várja meg, míg tényleg kiér Nyugatra? A világlátott keleti ember fölnevetett. – Ma már ott se más az élet. De ő azt hiszi, a pokol legközepére került.

Johnny és a cowboy hosszasan elmélázott.

– Marha röhejes – jegyezte meg Johnny végül.

– Aha – mondta a cowboy. – Fura móka. Remélem, nem lep be bennünket a hó, mert akkor muszáj lesz egy fődél alatt lenni ezzel az alakkal állandóan. Abból nem sok jó sülni ki.

– Nem bálnám, ha apám kihajítaná – mondta Johnny.

Kisvártatva hangos dübörgés ütötte meg fülüket a lépcső felől, a zajt zengzetes tréfálfalkozás kísérte az öreg Scully hangján, és nevetés, nyilván a svédé. A kályha körül ülők hüledezve bámultak egymásra. – Az áldóját – mondta a cowboy. Kivágódott az ajtó, és az öreg Scully lépett a szobába, felhevülten, anekdotázgatva. Hadarva beszélt a nyomában lépkedő svédhez, aki elszántan nevetgélt. Két ittas fenegyerek lép így ki egy bankettől.

– Na kérem – mondta Scully élesen a három üldögélő férfinak –, mozduljanak arrább, hogy mi is ideférhessünk. – A cowboy és a keleti emberke engedelmesen arrébb csozzantotta székét, hogy helyet adjon az újonnan érkezetteknek. Johnny azonban még renyhébb tartást vett föl, és aztán meg se moccant.

– Hé, eredj arrébb – mondta Scully.

– Rengeteg hely van a kályha másik felén – mondta Johnny.

– Azt hiszed, a huzatba akarunk ülni? – dorogte az apja.

De ekkor a svéd, ragyogva az önbizalomtól, közbeszólt: – Nem, nem. Hadd üljön csak a fiú ott, ahol jólesik neki! – kiáltotta hetvenkedve az apának.

– Hát jó! Hát jó! – mondta Scully hódolattal. A cowboy és a keleti ember csodálkozó pillantásokat váltottak.

Félkör alakban a kályha egyik oldala köré húzták a székeket. A svéd szóra fakadt; kihívóan, szitkozódva, duhódten ágált. Johnny, a cowboy meg a keleti emberke mogorva hallgatásba burkolózott, de az öreg Scully láthatóan lelkes és fogékony volt, és együttérzésének szapora fölkiálításokkal adta tanújelét.

Végül a svéd kijelentette, hogy megszomjazott. Mocarogni kezdett a székén, és azt mondta, kimegy egy pohár vízért.

– Majd hozok én magának! – kiáltott fel Scully.

– Nem – mondta a svéd gögösen. – Majd hozok én magamnak. – Fölkelt, s oly pekesen lépdelt a szálló gazdasági helyiségei felé, mintha ő volna a tulajdonos.

Mihelyt a svéd hallótávolságon kívülre jutott, Scully talpra ugrott, és hevesen ezt sutogta a többieknek: – Odafönt azt hitte, meg akarom mérgezni.

– Nahát – mondta Johnny –, ettől meg kell vesszen az emberfia. Mért nem lököd ki a hóba?

– Most már kutya baja – jelentette ki Scully. – Azért volt az egész, mert keletről jön, és azt hitte, ez valami lövöldözős fészek. Ez az egész. Most már megnyugodott.

A cowboy csodálattal nézett a keleti emberkére. – Igaza volt – mondta. – Ráhibázott a germán bibéjére.

– Az lehet – mondta Johnny az apjának –, hogy már megnyugodott, de én nem veszem észre rajta. Előbb be volt gazolva, most meg elszemtelenedett.

Scully stílusában az ír beszéd dallama és idiomája keveredett a vadnyugati orrhangú idiomával, valamint furcsa hivatalos stílusfoszlányokkal – ezek füzetes regényekből

meg az újságokból ragadtak rá. Ezúttal is különös stílusegyveleget öblített a fia nyakába. – Mit tartok fönn? Mit tartok fönn? Mit tartok fönn? – kérdezte mennydörögve. Hatásosan a térdére csapott, jelezve, hogy ő maga óhajt válaszolni is, és hogy mindenki tartsa nyitva a fülét. – Fönntartok egy szállodát – kiáltotta. – Egy szállodát, érthető? Az én fődelem alatt a vendégnek szent és sérthetetlen előjogai vannak. Senkitől sem érheti ijedelem. Egy szó el nem hangozhat, amely arra készítené, hogy elmenjen. Halani sem akarok ilyesmiről. Nincs olyan hely ebben a városban, ahol elmondhatják, hogy be kellett fogadni egy vendégemet, mert nálam nem volt maradása. – Hirtelen a cowboy és a keleti emberke felé fordult: – Jól mondom?

– Jól, Mr. Scully – mondta a cowboy. – Igaza van.

– Jól, Mr. Scully – mondta a keleti emberke. – Igaza van.

5

Este hatkor a vacsoránál a svéd úgy sistergett, mint a tűzkerék. Néha már-már úgy látszott, vad nótázásra fakad; örülségét az öreg Scully csak tovább szította. A keleti emberke tartózkodóan hallgatott; a cowboy tátott szájjal álmélkodott, az evésről is megfélekedve, Johnny viszont nagy tál ételeket pusztított el dühében. A ház lányai, mikor arra került a sor, hogy újra megrakják a kenyeresálat, óvatosan közelítették meg az asztalt, akár az indiánok, és feladatukat sikerrel teljesítve, rosszul leplezett izgalommal inaltak el. A svéd volt a lakoma hangadója, és az ő révén irgalmatlan tivornyának látszott. Mintha hirtelen magasabbra nőtt volna. Bárdolatlan kevélységgel bámult a többiek arcába. Hangjától visszhangzott a szoba. Egyszer is, amint villájával szigonyyszerűen előrecsapott, hogy fölnyársaljon egy szelet kenyeret, csaknem átszúrta a keleti ember kezét, aki szintén ugyanezért a szeletért nyúlt higgadt mozdulattal.

Vacsora után a férfiak libasorban áthaladtak a szomszéd szobába, közben a svéd irgalmatlanul vállon csapta Scullyt. – Hát, öreg fiú, ez lakoma volt a javából. – Johnny reménykedve fölpillantott az apjára, mert tudta, hogy az öreg vállá igen érzékeny egy régi esés óta; és csakugyan, egy pillanatig úgy rémlett, Scully kijön a sodrából, de aztán csak hervatagon elmosolyodott, és csöndben maradt. Viselkedéséből a többiek megértették, hogy magára vállalja a felelősséget a svéd modorában beállott páfördulását.

Johnny azonban fogai között morogva ezt címezte szülőatyjának: – Jó, hogy meg nem engeded, hogy lerugdossanak a lépcsőn! – Scully válaszként mogorván összevont szemöldökét.

Amikor összeverődtek a kályha körül, a svéd mindenáron újabb parti kivágós kvintet akart játszani. Scully először finom ellenvetésekkel támasztott, de a svéd farkasizzású tekintete beléfojtotta a szót. Az öregember elcsöndesedett, a svéd pedig maga mellé állította a többieket. Hangjából súlyos fenyegetés hallatszott. A cowboy és a keleti emberke közömbösen odavetették, hogy benne vannak a játékban. Scully azt mondta, hogy hamarosan ki kell mennie a 6.58-as vonat elé, így aztán a svéd fenyegetőleg Johnny felé fordult. Egy pillanatig tekintetük pengéként egybevillant, aztán Johnny elmosolyodott, és így szólt: – Jó, én is beszálok.

Négyzet alakba húzódtak össze, térdükön a kis deszkalappal. A keleti emberke meg a svéd megint együtt voltak. Ahogy haladt a játék, feltűnt, hogy szokásától eltérően a cowboy nem döngeti a deszkát. Közben Scully a lámpa közelében orrára biggyesztette okuláréját, úgy festett benne, mint egy püspök, és újságjába temetkezett. Kellő időben

elindult a 6.58-as vonat elé; bármennyire elővigyázatos volt is, ahogy kinyitotta az ajtót, sarki szélroham örvénylett be a szobába. Nem elég, hogy szétszórta a lapokat, de a játékosok csontig dermedtek. A svéd rettentően káromkodott. Mikor Scully visszatért, belépése meghitt, nyájas együttétet zavart meg. A svéd megint elkáromkodta magát. De nemsokára megint belemerültek a játékba, és sebesen járt a kezük. A svéd rákapott az asztaldöngetésre.

Scully fölvette újságját, és jó ideig olyan dolgok felé fordította figyelmét, amelyek igencsak távol álltak tőle. A lámpa pislákolva égett. Scully fel is hagyott az olvasással, hogy megigazítsa a lámpabelet. Az újság, ahogy lapozott benne, lassan és kellemesen zizegett. Egyszer csak szörnyű szó ütötte meg a fülét: – Maga csal!

Gyakran bizonyítják az efféle jelenetek, hogy a környezetnek csekély a dramaturgiai szerepe. Bármely szoba tragédiák színhelyévé válhat, bármely szoba lehet komikus. E kis odú, íme, irtózatossá vált, akár egy kínzókamra. Az emberek megváltozott arckifejezése egy pillanat alatt átformálta a szobát. A svéd Johnny arca elé nyomta hatalmas öklét, Johnny meg rebbenéstelen pillával bámult az odanyomott ököl felett vádlójának tűzben forgó szemgolyóiba. A keleti emberke elsápadt; a cowboy állá leesett, arca azt a bamba csodálkozást fejezte ki, ami a cowboy egyik legfőbb jellegzetessége volt. A két szó elhangzása után a szobában az első hangot az újság adta, ahogy elfeledetten az öregember lába elé hullott. Scullynak az okuláréja is lecsúszott az orráról, de hirtelen mozdulattal sikerült elkapnia a levegőben. Pápaszemet markoló keze furcsa pózban megmerevedett a válla mellett. Meredt szemmel bámult a kártyázókra.

Csak egy másodpercig tarthatott a csönd. Aztán – még ha a padló kiszaladt volna a jelenlévők alól, akkor se mozdulhattak volna meg gyorsabban. Mind az öten előre vetették magukat egy közös irányba. Johnny, amint fölemelkedett, hogy a svédre vesse magát, történetesen kissé megbotlott, mert különös ösztönösséggel vigyázott a kártyára meg a deszkára. Az apró idővesztés elég volt Scullynak, hogy odaérjen, de a cowboyok is, hogy erőteljesen meglökje a svédet, az hátra is tántorodott. Egyszerre oldódott meg a jelenlévők nyelve, és a düh, a békéltetési szándék vagy a félelem rekedt kiáltásai törtek elő a torkokból. A cowboy hevesen lökdöste a svédet, és a keleti emberke meg Scully erősen lefogták Johnnyt, de a füstös levegőn át, a békéltetők hullámzó teste fölött a két sértett fél tüzes és kérlelhetetlen tekintete egyre csak egymást kereste.

A deszkalap persze fölborult, az egész pakli kártya szétszóródott a padlón, és a férfiak csizmája ráüport a kövér, festett királyokra és királynőkre, amint bamba szemmel bámulták a fölöttük dülő csatározást.

Scully hangja elnyomta az egyéb kiáltásokat: – Hagyjátok abba! Abbahagyni, ha mondom! Azonnal hagyjátok abba!

Johnny küszködött, hogy kitörhessen a kordonból, melyet Scully és a keleti emberke vontak köré, és azt ordibálta: – Azt állítja, hogy csaltam! Azt állítja, hogy csaltam! Senkitől se túrom el, hogy csalónak mondjon! Aki azt állítja, hogy csaltam, az...!

A cowboy a svédet csitítgatta: – Nyughasson, hallja! Nyughasson, megértette?

A svéd egyfolytában visítozott: – Igenis csalt! Láttam a két szememmel! Láttam...

A keleti ember ezt hajtogatta, bár kutyába se vették: – Várjanak egy csöppet, hallják? Ó, várjanak már egy csöppet. Van értelme egy kártyaparú miatt veszekedni? Várjanak...

Ebben a kavardásban nem lehetett egész mondatokat kivenni. „Csalt”, „nyughasson”, „azt állítja” – efféle foszlányok hatoltak át a zenebonán, és élesen kihallatszottak

belőle. Figyelemre méltó, hogy noha kétségtelenül Scully csapta a legnagyobb zajt, mégis őt lehetett legkevésbé hallani az üvöltöző társaságban.

Aztán hirtelen abbamaradt az egész. Mintha mindegyikük lélegzetnyi szünetet tartana; és jóllehet a szoba még izzott a benne lévőkhöz, látszott már, hogy azonnali összecsapástól nem kell tartani. Johnnynak sikerült hirtelen előretörnie, és farkaszemet néznie a svédrel. – Mért mondta, hogy csaltam? Nem szoktam csalni, és senkitől se tűröm, hogy csalónak mondjon!

A svéd ezt mondta: – Láttam a két szememmel! Láttam!

– Aki nekem azt mondja, hogy csalog, az verekedjék meg velem! – üvöltötte Johnny.

– Nem lesz verekedés – mondta a cowboy. – Legalábbis itt nem.

– Hallgassanak már el – mondta Scully, és közéjük állt.

Az így támadt csend módot adott a keleti emberkének, hogy hallassa hangját. Most is ezt hajtogatta: – Ő, várjanak egy csöppet, nem bírnak várni? Mi értelme egy kártyaparti miatt verekedni? Megálljanak!

Johnny vörös arca jelent meg az apja válla fölött, és megint ráüvöltött a svédre: – Azt állítottad, hogy csalog?

– Azt! – vicsorogta a svéd.

– Akkor – mondta Johnny – állj ki velem!

– Igen, megverekszünk – bögte a svéd. Mint egy megszállott. – Igen, megverekszünk! Majd megmutatom én neked, milyen fából vagyok faragva! Majd megmutatom én neked, kivel akartál te megverekedni! Azt hiszed talán, hogy nem tudok verekedni? Biztosan azt hiszed! Majd megmutatom én neked, te paklizó, te svindler! Igenis csaltál! Csaltál!

– Na, akkor talán ne gatyázzunk tovább, mister – mondta Johnny hűvösen.

A cowboy homlokán izzadságcseppek gyöngyöztek az erőfeszítéstől, hogy végre feltartóztathassa az összecsapást. Kétségbeesetten Scullyhoz fordult: – Most mit csináljunk?

Az öregember kelta arca egészen átalakult. Most csupa hév volt; szeme izzott.

– Verekedjenek csak meg – mondta elszántan. – Kifogytam a türelemből. Elég sokáig tűrtem ezt a nyavalyás svédet, most már elegendem van belőle. Verekedjenek csak meg.

6

Cihelődtek, hogy kimenjenek. A keleti emberkét annyira elkapta az idegesség, hogy alig bírta beledugni karját új bőrkabátja ujjába. Remegett a cowboy keze is, ahogy fölére húzta a prémsapkáját. Igazából csak Johnny és Scully nem mutatott izgatottságot. Az előkészületek szó nélkül folytak.

Scully kitarta az ajtót. – Na, gyerünk hát – mondta. Ebben a pillanatban rettentő szél kapott a lámpabélbe, és nagy csomó fekete korom hullott alá a kéménynyílásból. A kályha került a szélroham gózába, és fölerősödött a hangja, hogy lépést tarthasson a szélroham bömbölésével. A mocskos, szakadozott kártyák némelyikét fölkapta a padlóról, és tehetetlenül nekivagdosta a szoba túlsó falának. A férfiak leszegett fővel buktak alá a viharba, mintha a tengerbe.

Esett a hó, és az eszeveszett szelek fölkapta hóörvények és hófellegek dél felé száguldoztak, sebesen, mint a kilőtt puskagolyó. A hóborította táj túlvilági szaténkében fénylett, más szín nem is látszott, csak a hihetetlenül távolinak rémlő, alacsony, fekete

vasútállomásnál csillogott egy lámpa, apró ékszerként. Ahogy az öt ember bukdácsolt a kötésig erős hóban, hallották, hogy a svéd üvölt valamit. Scully odament hozzá, egyik kezét a vállára tette, másikkal a saját füle koré képezett kagylót: – Mit beszél? – ordította.

– Azt – üvöltötte a svéd –, hogy nem állok ki egyedül a maguk bandájával. Tudom, hogy mind nekem akarnak esni!

Scully szemrehányóan karon veregette. – Ugyan már, ember! – bömbölte. A szél letépte a szavakat Scully szájáról, és jó messzire szétszórta őket.

– Maguk egy egész banda – üvöltötte a svéd, de mondatának befejező részét elnyelte a szél.

Közvetlenül eztán hátat fordítottak az orkánnak, és egy saroknál elfordultak a szálloda szélről védett oldala felé. Az itt leledző házikónak az volt a rendeltetése, hogy ebben a szörnyű hópusztításban épen tartson egy szabálytalan V alakú, vastag kéreggel lepett gyeprészt, amely csikorgott az ember lába alatt. Könnyű volt elképzelni, milyen hatalmas hóhalmok képződhetnek a széliránti oldalon. Mikor elérték ezt a viszonylag békés helyet, hallhatták, hogy a svéd egyre csak üvöltöz.

– Ó, tudom én, hogy miben sántikáltok! Tudom én, hogy mind nekem akartok esni. De tönkreverlek én mindnyájatokat!

Scully úgy fordult a svéd felé, mint egy párdúc. – Nem kell mindegyikünkkel megverekednie. Csak az én Johnny fiamnak kell ellátnia a baját. És ha közben bárki magához mer nyúlni, annak velem gyűlik meg a baja.

Az előkészületek gyorsan megtörténtek. A két férfi szembeállt egymással, készen arra, hogy engedelmessédjék Scully szigorú parancsainak, akinek arca a finoman ragyogó félhomályban azokat a zord, személytelen vonásokat öltötte magára, melyeket római veteránok arcán örökítettek meg egykoron. A keleti emberkének hangosan vacogott a foga, és föl-le ugrándozott, mint egy mechanikai játékszer. A cowboy mozdulatlanul állt, mint a szikla.

A küzdőfelek egyetlen ruhadarabot sem vetettek le. Szokott öltözéküket viselték. Főlemelték oklüket, egymásra meredő tekintetük nyugalmában volt valami az orosz-lán vérszomjából.

E szünet alatt a keleti ember agyába maradandó képek vésődtek a három férfi pillanatnyi helyzetéről: a vasidegzetű ceremóniamesterről, a sápadt, mozdulatlan, félelmetes svédéről és a higgadt, mégis bösz, baromi, mégis hősiés Johnnyról. Az egész előjáték tragikusabb volt, mint maga a cselekmény, ezt a Dél feneketlen mélységei felé kavargó, vijjogó hóvihar hosszú, lágy kiáltásai még ki is emelték.

– Rajta! – mondta Scully.

A küzdőfelek előreugrottak, és kecskebakok módjára összecsaptak. Ütések párnázott hangjai hallatszottak, meg egy-egy káromkodás, amit kipréseltek összeszorított fogaik közül.

Hogy a nézőkről is szóljunk, a keleti emberkéből a megkönnyebbülés pukkanásával robbant ki a visszafojtott lélegzet: tökéletes megkönnyebbülés az előkészületek feszültsége után. Scullyt mintha földhoz szögezte volna a végső ámulat és félelem, amely a harc hevessége láttán előntötte, hiszen ezt a viadalt ő engedélyezte és rendezte.

Egy ideig e viaskodás a sötétben csak repülő karok összevisszasága volt, s annyi részletet se lehetett kivenni belőle, mint egy sebesen forgó kerékből. Hébe-hóba, mintha fénycsóva vetődne rá, megvillant egy arc, kísértetiesen, rózsaszínű foltoktól tarkítva.

Egy pillanattal később már árnyaknak lehetett volna hinni őket, ha nem üti meg a füleket a suttozás, amint akaratlanul káromkodásokat sziszegnek.

Hirtelen pusztító harci vágy kerítette hatalmába a cowboyt, és a betöretlen vadló gyorsaságával előreugrott: – Osszad neki, Johnny! Ne sajnáld! Öld meg! Öld meg!

Scully eléje állt. – Maradjon a helyén! – Tekintetéből a cowboy kiolvashatta, hogy Johnny apjával áll szemben.

A keleti ember csak egyhangú verekedést látott az egészben, és utálat töltötte el. Úgy rémlett, soha be nem fejeződik ez a zavaros kavargás, s várva várta a végét, a megbecsülhetetlen értékű befejezést. Egyszer a küzdők feléje billegtek, és ahogy sietve meghátrált, lélegzésükből kihallotta, hogy a pokol kínjait állják ki.

– Öld meg, Johnny! Öld meg! Öld meg! Old meg! – A cowboy arca eltorzult, mint holmi halotti maszk, amit múzeumban láthat az ember.

– Férjen a bőrébe – intette le Scully jegesen.

Aztán hirtelen egy befejezetlen, félbeszakadt felhördülés: Johnny teste ellendult a svédől, és viszolyogtató nehézkességgel a fűre zuhant. A cowboynek alig volt ideje megakadályozni, hogy az eszeveszett svéd rá ne vesse magát fekvő ellenfelére. – Ezt nem csinálhatja – mondta a cowboy, és közbevetette a karját. – Várjon egy minutát.

Scully a fia mellett termett. – Johnny! Johnny, fiacskám! – mondta melabús gyöngésséggel. – Johnny! Bírod folytatni? – Aggódva nézte fiának véres, dagadt képét.

Egy pillanatnyi csönd után Johnny a szokott hangján így felelt: – Bírom.

Apja támogatásával föltápáskodott. – Előbb fújd ki magad – mondta az öregember.

Néhány lépéssel arrébb a cowboy okítgatta a svédet: – Ne csinálja! Várjon egy minutát!

A keleti ember megrángatta Scully kabátujját. – Ó, elég ez már – rimánkodott – Elég ez már! Hagyják ennyiben. Elég ez már!

– Bill – mondta Scully –, menjen az útból. – A cowboy oldalra lépett. – Rajta! – A küzdöket új óvatosság sarkallta, ahogy összecsapni készültek. Egymásra bámultak, aztán a svéd villámgyors ütést eresztett meg, beleadva teljes erejét. Johnny még félajult lehetett a gyöngeségtől, de csodálatosképpen kitért az ütés elől, sőt az ő ökle küldte földre az egyensúlyából kilendült svédet.

A cowboy, Scully és a keleti ember éljenezni kezdtek, kórusban, mint a győztes hadsereg, de mielőtt jól kikirjongathatták volna magukat, a svéd függén talpra szökött, és vad indulattal ellenfelére rontott. A karok ismét egymásba kuszálódtak, és Johnny teste megint elszállt és lehuppant, mint batyu a háztetőről. A svéd azonmód egy apró szélrázta fához támolgott, nekítámaszkodott, és fújtatott, mint a kazán, közben, ahogy a férfiak Johnny fölé hajoltak, szilaj, izzó tekintetét egyik arcról a másikra hordozta. Elszigeteltségében volt valami nagyszerű, ezt a keleti ember azonnal megérezte, mihelyt szemét elfordította a földön fekvőről, és szemügyre vette a rejtélyes, magányosan várakozó figurát.

– Bírod még, Johnny? – kérdezte Scully megtört hangon.

Fia levegő után kapkodott, és bágyadtan kinyitotta a szemét. Aztán így válaszolt: – Nem... most már nem bírom tovább... – És a szégyentől és a fizikai rosszullettől sírva fakadt, könnyei barázdát szántottak vér mocskolta arcán. – Nagyon erős ő énhozzám. Ő... sokkal erősebb.

Scully fölegyenesedett, és megszólította a várakozót. – Idegen – mondta higgadtan –, részunkról befejeztük. – S hangján az a vibráló rekedtség lett úrrá, melyen általában a legegyszerűbb és legszörnyűbb tényeket szokták bejelenteni. – Johnny veszített.

A győztes válasz nélkül elindult a szálló bejárati ajtajához vivő úton.

A cowboy sosem hallott, nyomdafestéket nem tűrő káromkodásokat próbált kiagyalni. A keleti ember elképedve ráocsúdott, hogy kint állnak a szélben, amely mint-ha egyenesen a homályba borult sarki jégtáblák felől fújna. Megint belehasított dobhártyájába a hó sikoltása, ahogy délen sírjába vágódik. Most jött csak rá, hogy az eltelt idő alatt a hideg egyre mélyebben beléhatolt, és csodálkozott rajta, hogy nem pusztult el. Hogy mi van a vesztesel, az közönyösen hagyta.

– Johnny, bírsz járni? – kérdezte Scully.

– Ki... kikészítettem legalább? – kérdezte a fia.

– Bírsz-e járni, fiam? Bírsz-e járni?

Johnnynak hirtelen megkeményedett a hangja. Robusztus türelmetlenség áradt belőle. – Azt kérdeztem, kikészült-e.

– Hát persze, Johnny – mondta a cowboy vigasztalón. – Alaposan kikészült.

Fölemelték a földről; mihelyt talpra állt, saját lábán kezdett imbolyogni, és grombában visszautasított minden segítséget. Mikor a társaság elfordult a saroknál, szinte elvakította őket a hózár. Tüzként égette az arcukat. A cowboy átvitte Johnnyt a viharon az ajtóig. Ahogy beléptek, megint fölemelkedett néhány kártyalap a padlóról, és a falhoz verődött.

A keleti ember a kályhához iramodott. Annyira átfagyott, hogy már-már kedve szottyant átölelni az izzó vasat. A svéd nem volt a helyiségben. Johnny egy székre süsspedt, és karját a térde köré fonva, betemette az arcát. Scully felváltva melengette két lábát a kályha szélén, és kelta búskomorsággal dünyögött magában. A cowboy levette prémsapkáját, s zavart és bánatos arckifejezéssel végigkötört kócos hajuncsein. Fentről padlórecsegés hallatszott: a svéd ide-oda trappogott a szobájában.

A szomorú csöndet a konyha felőli ajtó hirtelen felcsapódása törte meg. Csapatnyi nő özönlött be rajta. Hangos óbégatás közepette csaptak le Johnnynra. Mielőtt zsákmányukat magukkal hurcolták a konyhába, hogy megfürdessék és lelket ontsenek belé, részvételnek és ócsárlásnak azzal az elegyével, amelyre csak nemük képes, az anya kihúzta magát, és szigorú rosszallással végigmérte az öreg Scullyt. – Szégyellj magad, Patrick Scully! – kiáltotta. – És a fiad nemkülönben! Szégyelljétek magatokat!

– Jól van, jól van! Te csak hallgass – mondta az öreg ernyedten.

– Szégyellj magad, Patrick Scully! – A lányok vérszemet kaptak a harci jelszótól, és megvetően szimatolgattak a remegő cinkostársak: a cowboy és a keleti ember felé. Nyomban elcipelték Johnnyt, és komor gondolataikra hagyták a három férfit.

7

– Megverekednék én ezzel a germánnal – mondta a cowboy, hosszú hallgatást törve meg.

Scully szomorúan megcsóválta a fejét. – Nem, az nem járná. Nem lenne tisztességes dolog. Nem lenne helyénvaló.

– Aztán miért nem? – érvelt a cowboy. – Senkinek se lesz attól gyereke.

– Nem, nem – felelte Scully gyászos hősiességgel. – Nem lenne helyénvaló. Ezt Johnnynak kellett megharcolnia, és most nem tángálhatjuk el a svédet, csak mert ő eltángálta Johnnyt.

– No biz ez igaz – hagyta rá a cowboy. – De... jól teszi a germán, ha nem szemtelenkedik velem, mert nem állok jól magamért.

– Egy szót se fog szólni hozzá – parancsolt rá Scully; épp ekkor hallották, hogy a svéd lépked lefelé a lépcsőn. Belépése nem nélkülözte a színpadiasságot. Egy rúgással hátralendítette az ajtót, és parádésan a szoba közepére masírozott. Senki sem nézett rá. – Na – kiáltotta dölyfösen Scully felé –, remélem, most már elárulja, mennyivel tartozok magának?

Az öregember nem zökkent ki egykedvűségéből. – Semmivel se tartozik.

– Há! – rikkantotta a svéd. – Há! Semmivel se tartozok!

A cowboy megszólította a svédet. – Idegen, mondja, mitől van ilyen fene jókedved?

– Ám az öreg Scully résen volt. – Megálljon! – kiáltotta, és előrenyújtotta a kezét, föl-felé néző ujjakkal. – Bill, fogja be a száját!

A cowboy hanyagul beleköpött a fűrészpóros ládába. – Szóltam én egy szót is? – tudakolta.

– Mr. Scully – sürgette a svéd –, mennyivel tartozok magának? – Szemmel láthatólag útra készen állt, kezében az útipoggyásza.

– Semmivel se tartozik – ismételte Scully ugyanolyan higgadtan, mint az imént.

– Há! – mondta a svéd. – Igaza van. Ha jól megnézzük, majd hogyanem maga tartozik nekem. Úgy ám! – A cowboy felé fordult. – Öld meg! Öld meg! Öld meg! – utánozta a cowboyt, aztán diadalmasan felrohögött. – Öld meg! – Vonaglott a csúfondáros jókedvtől.

Akárha halottakkal csúfolódnék. A három férfi mozdulatlanul hallgatott, és üveges szemmel a kályhát bámulta.

A svéd kinyitotta az ajtót, és nekivágott a viharnek, egy utolsó gúnyos pillantást vetve a néma csoportra.

Mihelyt becsukódott az ajtó, Scully és a cowboy felugrott, és átkozódni kezdett. Föl-alá toporogtak karlengetve, és öklükkel hatalmasakat sújtottak a levegőbe. – Ó, de nehéz pillanatok voltak! – jajgatta Scully. – De nehéz pillanatok voltak! Ahogy csúfolódott meg kacsingatott itten! Azokban a pillanatokban ötven dollárt adtam volna, ha behúzhatok egyet a képébe! Bill, maga hogy bírta ki?

– Hogy bírtam ki? – süvöltötte reszkető hangon a cowboy. – Hogy bírtam ki? Ó!

Az öreg hirtelen ír tájszólásba csapott át. – De lekpnám a tíz körméről ezt a svédet – jajveszékelt –, hanyatt vágnám egy sziklán, és kocsonyává pöfögtetném egy suhánggal!

A cowboy együttérzőn nyögdécselt. – Nyakon kapnám ökelmém, és addig dögönyöz-ném – lecsapta öklét egy székre, olyan robajjal, mint egy pisztolylövés –, addig dögönyöz-ném a fránya germánját, hogy kiskanállal szedegetné össze az anyukája.

– Kocsonyává pöfögtetném...

– Majd megtanítanám én kesztyűbe dudálni...

És sóvárgó, fanatikus kiáltások törtek elő belőlük: – Ó-ó-ó! Ha elkaphatnánk...!

– Azám!

– De bizony!

– Akkor aztán...

– Ó-ó-ó!

A svéd szoroson markolta az útzásákját, és úgy siklott át a szeleken, mintha vitorlázna. Kis, kopasz, hajladozó fák mentén haladt, úgy sejtette, azok mutatják az utat. Arca, melyet nyersre kalapáltak Johnny öklei, inkább élvezte, mintsem fájlalta a szelet és a kavargó havat. Végül egy csomó kockaforma derengett föl előtte: rájött, hogy a város központjának az épületei. Talált egy utcát, azon folytatta útját; jól belefeküdt a szélbe, valahányszor a sarkoknál egy-egy rettentő léglökés telibe kapta.

Akár egy kihalt faluban járna. Szeretjük úgy elképzelni a világot, hogy nyüzsgő a hódító s fellelkesült emberek sokaságától, de itt, ahol teljes erővel zengtek a vihar harmonái, nehéz volt elképzelni, hogy a földet emberek népesítik be. Itt bárki csodának vélhette az ember létezését, és a legmélyebb elismeréssel illethette ezeket a tetveket, amelyek arra kényszerülnek, hogy egy körbeforgó, tűz emésztette, jégbe zárt, betegségek sújtotta, terét vesztett gumóra tapadjanak. E vihar érthetővé tette, hogy az élet legfőbb mozgatója maga az emberi önhittség. Bolondnak kellett lennie annak, aki nem pusztult el ebben a viharban. A svéd azonban egy ivóra bukkant.

Előtte fékezhetetlen vörös fény világolt, a hópelyhek vérszínű kaptak tőle, ahogy átrepültek a lámpa fényének korlátozott felségterületén. A svéd betaszította az ivóajtót, és belépett. Homokkal felhintett térségre jutott, melynek végén négy férfi iszogatót egy asztal körül. A szoba egyik oldalán nyúlt el a ragyogó söntéspult, kezelője a könyökére támaszkodott, úgy hallgatta az asztalnál ülők beszélgetését. A svéd a padlóra ejtette poggyászát, barátságosan a csaposra mosolygott, és megszólalt: – Adjon egy whiskyt, ha nem sajnálja. – A csapos palackot, whiskyspoharat és egy pohár jéggel dúsított vizet rakott a pultra. A svéd elképesztően nagy adaggal töltött magának, és három slukkra megitta. – Rohadt egy éjszaka – jegyezte meg a csapos közönyösen. Próbálta megjátszani a vakot – fajtájának egyik ismertetőjele ez; de azért aki figyelte, láthatta, hogy lopva a félig levakart vérfoltokat fürkészi a svéd arcán. – Rohadt egy éjszaka – mondta megint.

– Ó, nekem nagyon is jó – felelte a svéd kihívóan, és még egy adag whiskyt töltött magának. A csapos elvette a svéd pénzét, és beütötte a vastagon nikkelezett kasszagépbé. Megszólalt egy csengő, és clótűnt egy 20 cent föliratú lapocskára.

– Nem bizony – folytatta a svéd. – Ez az időjárás nem rossz. Nekem nagyon is jó.

– Tényleg? – dűnnyögte bágyadtan a csapos.

A kiadós mennyiségű italtól zavar telcpedett a svéd szemére, és nehezebben lélegzett egy árnyalattal. – Igen, tetszik nekem ez az idő. Tetszik bizony. Épp kedvemre való. – Láthatóan iparkodott jelentőségtelien ejteni a szavakat.

– Tényleg? – dűnnyögte újfent a csapos. Megfordult, és álmodozva megbámulta a háta mögötti tükörrre szappannal felrajzolt cikornya formájú madarakat és madár formájú cikornyákat.

– Azt hiszem, én még iszok egy pohárral – mondta a svéd hirtelen. – Iszik valamit?

– Köszönöm, de nem iszok – felelte a csapos. Utóbb megkérdezte: – Mivel sebezte föl az arcát?

A svéd rögtön hangos dicsekedésre fakadt. – Hát verekedés közben. Még a lelkét is kipüföltem egy alaknak odaát, Scully szállodájában.

Ez végre fölkelte az asztalnál ülő négy férfi érdeklődését.

– Kicsodát? – kérdezte egyikük.

– Johnny Scullyt – hetvenkedett a svéd. – A tulajdonos fiát. Most egypár hétig fél-

hulla lesz, erről biztosíthatom magukat. Jól elláttam a baját a fiúnak. Föl se bírt kelni. Úgy vitték be a házba. Isznak valamit?

A négy férfi azon nyomban tartózkodó visszavonultságba burkolózott. – Köszönjük, nem – mondta egyikük. Fura társulat volt ez a négy férfi. Kettejük prominens helyi üzletember, harmadikuk a kerületi ügyész, negyedikük meg hivatásos kártyajátékos. De bármily tüzetesen vette volna szemügyre négyőjüket a megfigyelő, nem tudta volna kiválasztani a szerencsejátékost a tisztesebb foglalkozások művelői közül. Tiszteséges polgárok közt oly finom modort tanúsított, és oly körültekintően válogatta meg áldozatait, hogy a városka férfiai között határozott bizalomnak és csodálatnak örvendett. Szinte arisztokrataszamba ment. A szakmájának kijáró félelem és lenézés magyarázza meg kétségkívül, hogy az ő csendes méltósága szembetünőbb volt azoknak a csendes méltóságánál, akik csupán kalaposmesterek, biliárdmarkőrök vagy szatócssegédek voltak. Leszámítva a hébe-hóba vonaton idevetődő gyanútlan utazókat, a mi kártyásunk kivált vakmerő és agyalágyult farmereken élőszködött, kik, midőn beütött a nagy termés, a városba kocsiztak a tökéletesen sebezhetetlen gárgyuultság minden büszkeségével és magabizásával. Ha a helybeliek időnként kerülő utakon arról értesültek, hogy egy-egy efféle farmer a megkopasztottak sorsára jutott, a romperi előkelőségek jót nevettek az áldozat rovására, és ha egyáltalán eszükbe jutott ilyenkor a megkopasztó, némi büszkeséget éreztek, annak tudatában, hogy az ő bölcsességükkel és bátorságukkal sohase merne ujjat húzni. Ezenkívül a kártyásnak köztudomásúlag igazi felesége és két igazi csemetéje volt, és mintaszerű családi életet élt egy csinos kertes házikóban; és ha bárki csak célozni mert holmi egycetlenségekre kártyásunk jellemében, a többség azonnal az erényes családi körre hivatkozott rivalogva. Erre aztán lecsillapodott az is, aki mintaszerű családi életet élt, meg az is, aki nem élt mintaszerű családi életet, megjegyezvén, hogy több szónak csakugyan nincs helye.

Ha pedig mégis hátrányos megkülönböztetésben részesítették – például, amikor az újonnan alakult Ebihal Klub tagjainak egy erős klikkje nem volt hajlandó engedélyezni, hogy akár csak nézőként is jelen legyen a szervezet helyiségcibben –, a nyíltság és szelídség, mellyel a döntést elfogadta, lefegyverezte nagyon sok ellenfelét, és barátait még inkább megerősítette iránta való hűségükben. Mindig oly gyorsan és őszintén disztíngvált önmaga és a tisztes romperi polgárok között, hogy úgy látszott, voltaképp csupa bőkből áll a modora.

És nem szabad megfélemedkezünk az ő Romperben elfoglalt helyzetének egy alapvető sajátosságáról. Megcáfolhatatlanul igaz, hogy a foglalkozásán kívül minden ügyletében, mindazokban a dolgokban, amelyek napról napra előadódnak férfi és férfi között, e tolvaj kártyás oly nagylelkű, oly igazságos, oly erényes volt, hogy egy esetleges lelkiismereti vetélkedőn megfutamodásra bírta volna Romper polgárainak kilencüt-zed részét.

Így történt, hogy egy asztalnál ült ebben az ivóban két prominens helyi kereskedővel meg a kerületi ügyésszel.

A svéd tovább védte a tömény whiskyt, és közben iparkodott rávenni a csapost, hogy szálljon be az ivászatba. – Tessék csak! Igyon. Ne keresse magát. Hogyan? Nem iszik? Na, csak egy kicsit. Isten az atyám, eltángáltam ma éjjel egy alakot, és ezt meg akarom ünnepelni. Alaposan elláttam a baját. Uraim – bögte a svéd az asztalnál ülők felé –, isznak egy pohárral?

– Pszt – intette le a csapos.

Az asztalnál ülők, jóllehet nagyon is figyeltek, úgy tettek, mintha mély beszélgetésbe

volnának merülve, de most egyikük a svéd felé emelte tekintetét, és röviden ennyit mondott: – Köszönjük. Nem iszunk már.

Ennek hallatára a svéd kidullesztette mellkasát, mint egy kiskakas. – Úgy látszik – fortyogta –, ebben a városban senki sem hajlandó inni velem. Igaz? Hát jó!

– Pszt – csitította a csapos.

– Ide figyeljen – vicsorogta a svéd –, maga ne próbáljon engem lepíszegni. Nem túrom el. Uriember vagyok, és azt akarom, hogy igyanak velem. Mégpedig most igyanak velem. Most – érti? – Kezének butykeivel a pultra koppintott.

Hosszú évek tapasztalatai érzéketlenné tették a csapot. Csupán a rosszkedve fokozódott. – Figyelek – mondta.

– Hát akkor – kiáltotta a svéd – jól nyissa ki a fülét. Látja azokat ottan? Hát azok inni fognak velem, jól figyeljen a szavamra. Csak figyeljen.

– Ohó! – ordította a csapos. – Ez nem járja!

– Mért nem? – firtatta a svéd. Az asztalhoz masírozott, és történetesen a kártyás vállára fektette a kezét. – Na, mit szólnak hozzá? – kérdezte böszülten. – Meghívtam magukat egy italra.

A kártyás egykedvűen elfordította a fejét, és a válla fölött ezt mondta: – Nem ismerem magát, barátom.

– Az ördögbe is! – felelte a svéd. – Jöjjön, igyon egy pohárral.

– Nézze, fiam – tanácsolta kedvesen a kártyás. – Vegye le a kezét a vállamról, és menjen a dolgára. – Vékony kis emberke volt, furcsa volt hallani, milyen heroikus atyáskodással beszél a tagbaszakadt svédhez. Az asztalnál ülő többiek nem szóltak semmit.

– Micsoda! Még hogy nem iszol velem, te kis majom! Akkor kényszerítelek rá! Kényszeríteni foglak! – A svéd őrjöngve torokon ragadta a kártyást, és már húzta is ki a székből. A többiek felugrottak. A csapos kirohant a pult mögül. Nagy lökdösődés támadt, aztán hosszú penge villant a kártyás kezében. Előresújtott, és oly könnyedén hatolt bele az emberi testbe, e fellelgvárába erénynek, bölcsességnek és erőnek, mint egy dinnyébe. A svéd egy végsőkéig megdöbbsent kiáltással elzuhant.

A prominens kereskedők és a kerületi ügyész azonnal kioldalogtak a helyiségből. A csapos azt vette észre, hogy erőtlenül egy szék karfájába kapaszkodik, és egy gyilkossal néz farkasszemet.

– Henry – szólt az utóbb említett, beletörölve kését a söntéskorláton lógó törülközőbe –, majd megmondod nekik, hol találhatnak. Otthon várom őket. – És eltűnt. Egy pillanattal később a csapos már az utcán volt, és a viharon át segítségért meg persze társaságért kiáltozott.

A svéd hullája egyedül maradt az ivóban; szempárja egy rémes föliratra szegeződött, amely a pénziárgép tetején ékeskedett: *Regisztrálja az ön vásárlásának összegét.*

Hónapokkal később a cowboy disznóhúst sütött egy kis farmocska kályháján a Dakota-vonal közelében, amikor gyors patkódobogást hallott odakintről. Kisvártatva belépett a keleti emberke, levelekkel és újságokkal a kezében.

– No – mondta azonnal a keleti ember –, három évet kapott a fickó, aki megölte a svédet. Nem sok, mi?

– Csak annyit? Három évet? – A cowboy a kezében egyensúlyozgatta disznóhúsos serpenyőjét, és eltöprengett a hallottakon. – Három év. Az nem sok.

– Nem. Enyhe ítéletet hoztak – felelte a keleti ember, és lecsatolta a sarkantyúját. – Úgy látszik, ott Romperben sokan kiálltak mellette.

– Ha annak a csaposnak lett volna egy csöppnyi gögyija – jegyezte meg a cowboy tündödvé –, mindjárt az elején közbelép, fejbe vágja azt a germánt egy flaskával, és elejét veszi a gyilkosságnak.

– Hát igen, ezer és egy dolog történhetett volna – mondta a keleti ember mogorván.

A cowboy visszatette a tűzre disznóhúsos serpenyőjét, de tovább filozofált: – Hát nem furá? Ha nem mondta volna Johnnynak, hogy csal, még most is élne. Istenverte bolond volt. Mert a játék csak passzióból ment. Nem pénzre. Szerintem örült volt az istenadta.

– Sajnálom szegény kártyást – mondta a keleti ember.

– Ó, őt én is – mondta a cowboy. – Nem érdemelte ezt egy ilyen alak megöléséért.

– Ha senki sem vét a tisztesség ellen, a svéd életben marad.

– Életben marad? – kiáltotta a cowboy. – Nem vétettek volna a tisztesség ellen? De hiszen azt mondta Johnnynak, hogy csaló, és tisztára úgy viselkedett, mint egy félcédulás! És az ivóban, ott is magának kereste a bajt! – A cowboynak ezek az érvei elképesztették és dühre lobbantották a keleti embert.

– Maga bolond! – rivallta a keleti ember veszekedetten. – Maga milliószor inkább félnótás, mint a svéd. Hadd mondjak magának valamit. Ide figyeljen! Johnny *tényleg* csalt!

– Johnny – mondta a cowboy bambán. Egy pillanatra csönd támadt, aztán harsányan így szólt: – Ugyan, dehogyis. Csak passzióból játszottunk.

– Passzióból vagy nem passzióból – mondta a keleti ember –, Johnny csalt. Láttam, hogy csal. Rögtön észrevettem. Szemet szúrt azonnal. És nem mertem fölkelni és a sarkamra állni. Hagytam, hogy a svéd egyedül harcoljon az igazáért. És maga is... csak pöffeszkedett ott, és verekedni akart. Aztán az öreg Scully is! Mindnyájan cinkosok vagyunk. Ez a szálnalmas kártyás még csak nem is főnév. Csupán egy határozószó. Minden bűn összejátszásból ered. Mi öten összejátszottunk ennek a svédnek a meggyilkolásában. Rendszerint egy rakás nő, tucatnyitól negyvenig, részes valamiképpen minden gyilkosságban, de ebben az esetben, úgy látszik, csak öt férfi volt benne: maga, én, Johnny meg az öreg Scully; és az a szerencsétlen hülye, a kártyás, csak betetőzőként jött, mint az emberi mozgások csúcspontja, és ő kapja az összes büntetést.

A cowboy sértett indulattal, vaktában beleüvöltötte a misztikus teória kodébe: – De hát csináltam én valamit?

ANNA MOLL

1905–1989

A költőnő édesapja, Vilmos Endre szabómester, 1890-ben, tizenkilenc évesen, Élesd-ről (ma Románia) vándorolt ki az Egyesült Államokba. Néhány évig New Yorkban, majd Minneapolisban élt. Willistonban 1899-ben telepedett le. Szabóműhelyt nyitott, és még abban az esztendőben megnősült. Feleségül vette a francia származású Marie Leclerc-t. Hat gyerekük született, négy fiú és két lány. Közülük öten éltek meg a felnőttkort.

Anna, harmadik gyereként, 1905-ben született. Visszaemlékezései szerint nagyon eleven, de sokat olvasó és jól tanuló gyerek volt. Magyarul és angolul anyanyelvi szinten beszélt. Tanítónőnek készült. Húszéves korában a helyi iskolában kezdett tanítani. 1928-ban ment férjhez a magyar származású dr. André Mollhoz. Néhány évig Jamestownban laktak, ahol a férfi állatorvosként dolgozott, majd 1937-ben visszatértek Willistonba.

A házaspár 1946-ban állatmenhelyet alapított. Ide elsősorban azok az állatok kerültek, amelyeket gazdáik meguntak, vagy amelyek tartásáról lemondtak. A menhely mind a mai napig működik, az Amerikai Állatvédő Liga tartja fenn.

Az állatsírverseket Anna Moll 1945 és 1970 között írta angol nyelven, nyilvánvalóan Edgar Lee Masters híres sírvers-antológiájának, A SPOON RIVER-I HOLTAK-nak a mintájára. A versek sem folyóiratban, sem kötetben nem jelentek meg eddig, mert a költőnő végrendeletében úgy határozott, hogy költeményei, a személyes vonatkozások miatt, csak halála után kerülhetnek nyilvánosságra.

Anna Moll és a férje a hetvenes évek közepén többször is ellátogattak Magyarországra. A költőnő czután fordította le a verseit magyar nyelvre.

Anna Moll nyolcvannégy éves korában, 1989. augusztus 4-én hunyt el Willistonban.

Anna Moll

GEORGE BROWN POSTAGALAMBJA

Fagyot, napot, horgas csőrű halált
 semmibe véve
 repülnétek-e ötezer mérföldet,
 hogy hazaérjeteK?
 S bárhova visznek el,
 tudjátok-e,
 hogy hol van a haza,
 s ott a férfi, ki üzenetre vár?